

Spoštuj prirodo!

Spisal Lud. Potočnik.

(Dalje.)

olnce je stalo že visoko, ko je belin dokončal svojo povest. Živina je dozdej ves čas veselo pulila sočno travo, toda prihajalo ji je vroče, in sivka je privzdignila glavo kvišku in glasno zamukala: »Dom-u-u-u-u!«

Tudi najin želodec se je jel oglašati ter nama praviti, da naju čakajo doma mastno zabeljeni žganci.

Krave sva napasla, in najino delo je storjeno, zatoorej sivka, rjavka, plavka, liska — domov, domov, domov!

O kresni noči.

Gotovo ti, dragi moj bralec, ni neznana rastlina, ki raste povsod po naših gozdih. O nji pravijo učenjaki, da je bila pred več tisoč leti velikansko drevo, ki je pa prihajalo od stoletja do stoletja vedno slabše, tako da je zdaj to čisto navadna rastlina; pravimo ji praprot.

Semenu te rastline pripisujejo čudno moč. Pravijo namreč: če ga kdo dobi nevedé v črevlje, ta sliši na kresni večer, kaj se pogovarja živina.

* * *

To so imeli dan pred kresom naši pastirji opravka! Dopoldan in popoldan so nabirali pri paši v gozdu drv in vejevja ter so zlagali to na vrhu hriba tako, da so napravili visoko grmado, ki jo bodo zvečer prižgali za kres.

Po večerji, ko je že legel mrak, se je začelo gori na hribu nekaj svetlikati, kakor da bi čepela tam majhna kresnica. Toda ta luč se je vedno bolj širila in dvigala, in na hribu je visoko zaplapolal — kres.

Nekdo je imel pri sebi orgelce, in veselega petja, vriskanja in rajanja ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Ali svetli kolobar okrog kresa se vedno bolj krči, in stvari, ki so se prej v svetli luči tako natanko videle, izginjajo, kakor bi jih požirala kaka temna pošast . . . Plamen vedno bolj peša, pada, ugaša . . .

Gledalci so odšli, in kres tli osamljen.

Osamljen?

Ne!

Tomaškovec Tonček se je ozrl nazaj ter je videl, kako so se kresu iz gozda bližale bele, meglene postave ter začele rajati in plesati okolo tlečega pogorišča. Bile so to gozdne Vile, ki so tudi prišle k pogorišču obhajati kresno noč.

Tončka pa je čakalo nocoj še nekaj drugega čudovitega. Ko je prišel do doma ter šel mimo odprtega hleva, v katerem so počivale njegove lepe kravice, zasliši nenadoma iz hleva govorjenje. Radoveden, kdo bi bil v hlevu, stopi bliže in posluša.

»Plavka!« zakliče glas iz onega kota, kjer je imela sivka svoje ležišče.

»Kaj bi rada, sivka?« se oglasi plavka.

Tonček se spomni, da je nočoj tudi živini dan dar govora in da jo razume le tisti, ki ima pri sebi praprотно seme. Radoveden posluša dalje.

»Ali si videla danes na napajališču Smukovo lisko, kako je hudo pretepena? Kar kri ji teče iz ran.«

»Ne, danes sem bila hudo žejna in sem dolgo pila; tudi sem stala bolj daleč od nje in je nisem mogla tako natanko videti. Od strani sem opazila, da sta se vedve pogovarjali. Kaj pa je bilo hudega?«

»Jaz tudi nisem takoj opazila njenih krvavih ran,« pripoveduje sivka plavki, »toda videla sem, kako ji iz oči tečejo debele solze. Vprašam jo, kaj ji je, da se tako solzi? Liska pa vzdihne: Ali ne vidiš, kake rane imam po životu? In pogledala sem ter sem videla, da je ves hrbet razoran od udarcev.

Vprašam jo, kdo je vendar ravnal z njo tako neusmiljeno?

Naš pastir Tine, odgovori ona s tresočim glasom. Danes smo se pasle v onem majhnem gozdičku doli pri njivah. Paše je tam malo, ker smo se tu že večkrat pasle in smo jo že pogrizle. Tine je zapazil na smreki ptičje gnezdo in je splezal na drevo. Ob robu gozdiča pa tako lepo raste zeleni oves. Lačna sem bila, in oves mi je tako prijazno kimal, da sem se mu približala ter se prav mirno pasla. Napašla sem se ovsa že dositega, ko se čisto tiho priplazi naš pastir, me ulovi za vrv, me priveže k drevesu in me bije toliko časa, dokler se mi ni posrečilo odtrgati vrvi. Vse moje prošnje so bile zaman; njegovo srce ne pozna usmiljenja.

Še meni so prišle solze v oči, ko sem jo poslušala. Oblizala sem ji rane ter jo tolažila s tem, da se vsaka krivica maščuje.«

»Smukove krave so pa res uboge«, pravi plavka, »ko morajo toliko prebiti pred tem hudobnim Tinetom. Kako smo pa me lahko vesele, ko imamo tako dobrega pastirja. Naš Tonček nas nikoli ne tepe. Pri sebi ima vedno kako knjigo in čita. Zadnjič sem se pripasla čisto blizu njega in sem videla, da je bilo na knjigi, ki jo je bral, napisano »Pod lipo.«

»Da, da«, pravi sivka, »tudi jaz sem to videla. To knjigo je spisal Jožef Stritar, ki je tudi naš prijatelj.«

Nato se zasliši glas iz drugega kota, kjer je prostor za vola.

»Jaz sem pa zdaj prav sladko dremal, pa sta me ve zbudili. Sanjal sem čudne reči. Zdelo se mi je, da je v naši vasi nastal velik požar; gorelo je pri Smukovih in pravijo, da je zažgal hudobni Tine.

Brž nato se mi je pa zazdelo, da vlečem težek voz po cesti. Kar zagledam kopico otrok, ki so se mi bližali. Takoj sem spoznal, da so to šolarji. Med njimi je šel lepo oblečen mož; to je bil učitelj. Kaj menite, kdo je bil ta učitelj?«

»No, kdo?« se oglasita kravi.

»Naš Tonček,« reče vol.

»Vse mogoče, vse mogoče,« se oglasita hkrati plavka in sivka.

(Dalje.)